

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการปฏิบัติงานมาอย่างน้อย 1 ปี ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 17 แห่ง จำนวนพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งสิ้น 2,924 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างพยาบาลแบบหลายขั้นตอน (Multistages Sampling) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณจากทฤษฎีการกำหนดตัวอย่างสำหรับการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร (ข้อมูลเชิงปริมาณ) ของ Cochran, W.G. (1977:75-76) โดยการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรด้วยค่าเฉลี่ยตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 291 คน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 300 คน

สูตร

$$n_0 = \frac{z^2 \sigma^2}{d^2}$$

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

แทนค่าในสูตร

$$n_0 = \frac{1.96^2 (4.59)^2}{.5^2} = 324$$

ขนาดตัวอย่าง

$$n = \frac{324}{1 + \frac{324}{2924}} = 291$$

$$d = .5$$

$$\alpha = .05$$

$$N = 2,924$$

$$t = \text{ค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ } \alpha/2 = 1.96$$

$$\sigma = \text{ความแปรปรวนคะแนนความรู้} = 4.59$$

หมายเหตุ ค่าความแปรปรวนคะแนนความรู้ได้จากงานวิจัยของอรทัย หุ่นดี (2536)

2. จัดชั้นตามภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ โดยแต่ละชั้นเลือกเชิงสุ่มมาภาคละ 1 โรงพยาบาล
3. เลือกเอาพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 1 ปี ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนัก, หอผู้ป่วยอายุรกรรมและหอผู้ป่วยศัลยกรรม
4. เลือกเชิงสุ่ม ร้อยละ 50 ได้ตัวอย่าง ร้อยละ 50

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข 17 แห่ง

โรงพยาบาลศูนย์	ประชากร	ประชากรที่ปฏิบัติ งานในหอผู้ป่วยที่ กำหนด	กลุ่ม ตัวอย่าง
ภาคเหนือ			
- ลำปาง	235		
- เชียงรายประชานุเคราะห์	184		
- พุทธชินราช พิษณุโลก	140	165	79
- สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์	132		
ภาคกลาง			
- สระบุรี	152		
- ราชบุรี	186		
- นครปฐม	176		
- ชลบุรี	219	134	64
- พระปกเกล้า จันทบุรี	210		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
- มหาราชนครราชสีมา	215	183	88
- ขอนแก่น	192		
- อุดรธานี	180		
- อุบลราชธานี	114		
ภาคใต้			
- สุราษฎร์ธานี	111		
- มหาราชนครศรีธรรมราช	183	144	69
- ยะลา	129		
- หาดใหญ่	169		
รวม	2,924	626	300

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

ศึกษาค้นคว้าเรื่องสิทธิของผู้ป่วยและสิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมาย จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือ

1. สร้างแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษา อบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย

2. สร้างแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิผู้ป่วยและสิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายไทย ของพยาบาลวิชาชีพ เกี่ยวกับความสามารถในการจำ เข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า โดยใช้กรณีศึกษา 8 กรณี เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ (Multiple choice) มี 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 44 ข้อ ผู้วิจัยคัดเลือกกรณีศึกษาที่ครอบคลุมความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย โดยเรียบเรียงใหม่ให้เหลือเพียง 4 กรณีและตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนกันออกให้เหลือเพียง 34 ข้อ เนื่องจากผู้ทำแบบทดสอบมีเวลาจำกัดในการตอบ แบบทดสอบส่วนนี้จะครอบคลุมเนื้อหาของสิทธิของผู้ป่วย สิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายไทย โดยมีเนื้อหาที่ผู้วิจัยศึกษา จากแนวคิดทฤษฎี และกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 สิทธิของผู้ป่วย (The Right of Patients) ตามแนวคิดของวิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537) ได้แก่

2.1.1 สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน

2.1.2 สิทธิที่จะเลือกรับบริการ

2.1.3 สิทธิที่จะรู้

2.1.4 สิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาล

- 2.1.5 สิทธิที่จะตาย
- 2.1.6 สิทธิของผู้ป่วยโรคจิต
- 2.1.7 ข้อเสนอแนะการวิจัยในคน

2.2 สิทธิของผู้ป่วย (The Right of Patients) ตามแนวคิดของAnnas, George J. (1992) ได้แก่

- 2.2.1 การให้การดูแลในภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์
- 2.2.2 การรับใหม่และการจำหน่าย
- 2.2.3 ความยินยอมของผู้ป่วยที่ได้รับการบอกกล่าว
- 2.2.4 ด้านการรักษาด้วยการทำผ่าตัด
- 2.2.5 ด้านการรักษาการตั้งครุฑและการคลอด
- 2.2.6 การทดลองและการวิจัยในมนุษย์
- 2.2.7 เวชระเบียน (บันทึกทางการแพทย์)
- 2.2.8 ความเป็นส่วนตัว ความลับของผู้ป่วย
- 2.2.9 การให้การดูแลผู้ป่วยใกล้ตาย
- 2.2.10 การตาย การบริจาคอวัยวะ และการชันสูตรศพ
- 2.2.11 ทุรเวชปฏิบัติ (ความผิดพลาดในการปฏิบัติทางการแพทย์)

2.3 สิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพโดยตรง ได้แก่ พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 ประมวลกฎหมายทางแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายทางอาญา

2.4 ผู้วิจัยได้เลือกสิทธิของผู้ป่วยของประเทศไทย ตามแนวคิดของวิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537) สิทธิของผู้ป่วยของต่างประเทศ ตามแนวคิดของAnnas, George J. (1992) โดยเลือกใช้ สิทธิของผู้ป่วย ตามแนวคิดของวิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537) เป็นหลักการพื้นฐาน แล้วพิจารณาหลักการสิทธิของผู้ป่วยของต่างประเทศ ตามแนวคิดของAnnas, George J. (1992) ที่มีหลักการที่ตรงกันและมีความสำคัญเข้าประเด็นหลักของหลักการพื้นฐาน

ตารางที่ 2 แสดงตารางสรุปหลักการพื้นฐานของสิทธิของผู้ป่วยทั้งในประเทศและต่างประเทศ
ตามแนวคิดของ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537) และ Annas, George J. (1992)

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2537)	Annas, George J. (1992)
1. สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพ โดยเท่าเทียมกัน	- ความเป็นส่วนตัว ความลับของผู้ป่วย
2. สิทธิที่จะเลือกรับบริการ	- ด้านการรักษาด้วยการผ่าตัด - ด้านการรักษาการตั้งครุฑและการคลอด
3. สิทธิที่จะรู้	- ความยินยอมของผู้ป่วยที่ได้รับการบอกกล่าว - การให้การดูแลในภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์
4. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาล	- การรับใหม่และการจำหน่าย - เวชระเบียน (บันทึกทางการแพทย์)
5. สิทธิที่จะตาย	- การให้การดูแลผู้ป่วยใกล้ตาย - การตาย การบริจาคอวัยวะ และการชันสูตรศพ
6. สิทธิของผู้ป่วยโรคจิต	-
7. ข้อเสนอแนะการวิจัยในคน	- การทดลองและการวิจัยในมนุษย์
8. สิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายไทย	- ทุเวชปฏิบัติ (ความผิดพลาดในการปฏิบัติทางการแพทย์)
- พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528	
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
- ประมวลกฎหมายทางอาญา	

2.5 ศึกษากรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริงจากงานเอกสารของวิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, Annas, George J. (1992), สารสภาการพยาบาล, กรณีศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจรรยาแห่งวิชาชีพการพยาบาลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วย ของจินตนา ยูนิพันธุ์ และอรพรรณ ลือบุญธวัชชัย (2540) และประสบการณ์ที่พบในการปฏิบัติงานของผู้วิจัย

ตารางที่ 3 แสดงตารางจำแนกข้อสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย

เนื้อหา	ความรู้						
	จำใจ	เข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	รวม
1. สิทธิของผู้ป่วย							
1.1 สิทธิขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน			ข้อ3				1
1.2 สิทธิที่จะเลือกรับบริการ		ข้อ24	ข้อ4,8	1,7,9,2 1			7
1.3 สิทธิที่จะรู้				ข้อ12	ข้อ13		2
1.4 สิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาล			ข้อ2				1
1.5 สิทธิที่จะตาย			ข้อ16	ข้อ22			2
1.6 สิทธิของผู้ป่วยโรคจิต						ข้อ22	1
1.7 ข้อแนะนำการวิจัยในคน			ข้อ11	ข้อ10,23			3
2. สิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายไทย							
2.1 พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528				ข้อ18,19, 21			3
2.2 ประมวลกฎหมายทางอาญา		ข้อ14		ข้อ5,17			3
2.3 ประมวลกฎหมายทางแพ่งและพาณิชย์			ข้อ6				1
รวม		2	7	13	1	1	24

เกณฑ์ในการให้คะแนนและความหมายของคะแนน

แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย คะแนนเต็ม 24 คะแนน

ให้คะแนนข้อที่ตอบถูก 1 คะแนน ให้คะแนนข้อที่ตอบผิด 0 คะแนน

คะแนนช่วง 12 คะแนนลงไป(ร้อยละ 50 ลงไป) หมายถึง ระดับความรู้น้อย

คะแนนช่วง 12-19 คะแนน (ร้อยละ 50-75) หมายถึง ระดับความรู้ปานกลาง

คะแนนช่วง 19 คะแนนขึ้นไป(ร้อยละ 75 ขึ้นไป) หมายถึง ระดับความรู้มาก

3. สร้างแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ โดยศึกษาจากงานวิจัยของ Kurtzman, Chana และคณะ (1985) ได้ศึกษาเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ของนักศึกษาแพทย์และนักศึกษาพยาบาล ในประเทศอิสราเอลโดยการวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย 6 ด้าน คือ

1. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านชีวิตส่วนตัว
2. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านการปกปิดเรื่องราวไว้เป็นความลับ
3. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านการบอกกล่าวหรือสิทธิที่จะรู้
4. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านความยินยอมที่ต้องได้รับการบอกกล่าว
5. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านได้รับการบอกกล่าวเรื่องสิทธิของตน

ขณะเป็นผู้ป่วย

6. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านการเรียกร้องเพื่อขอความช่วยเหลือให้พ้น

ทุกข์

และศึกษาจากงานวิจัยของ ศรีวรรณ มีบุญ (2539) ได้ศึกษาเรื่องความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยและการรับรู้ของผู้ป่วยต่อการปฏิบัติการพยาบาล โดยศึกษาในโรงพยาบาลของรัฐบาล โดยการวัดความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วย 4 ด้าน คือ

1. ความตระหนักต่อการให้รับข้อมูล
2. ความตระหนักต่อการให้โอกาสผู้ป่วยตัดสินใจเลือกวิธีการรักษา

พยาบาล

บุคคล

3. ความตระหนักต่อการปฏิบัติกรพยาบาลด้วยความเคารพในความเป็น

4. ความตระหนักต่อการให้การดูแลอย่างเท่าเทียมกันตามมาตรฐานวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย จำนวน 52 ข้อ ซึ่งวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย 4 ด้าน ได้แก่

บุคคล

1. เจตคติต่อการให้การพยาบาลผู้ป่วยด้วยความเคารพในความเป็น

2. เจตคติต่อการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกรับบริการ

3. เจตคติต่อความยินยอมของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบอกกล่าว

4. เจตคติต่อการให้ข้อมูลของโรงพยาบาลแก่ผู้ป่วย

เกณฑ์ให้คะแนน 5 ระดับตามแบบ Likert-type scale คือ

ข้อความทางบวก

ระดับคะแนน 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนน 4 เห็นด้วย

ระดับคะแนน 3 ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน 2 ไม่เห็นด้วย

ระดับคะแนน 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความทางลบ

ระดับคะแนน 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนน 2 เห็นด้วย

ระดับคะแนน 3 ไม่แน่ใจ

ระดับคะแนน 4 ไม่เห็นด้วย

ระดับคะแนน 5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์ในการให้คะแนนและความหมายของคะแนน

คะแนน 1.00-2.99 คะแนน หมายถึง เจตคติทางลบ

คะแนน 3.00 คะแนน หมายถึง เจตคติปานกลาง

คะแนน 3.10-5.00 คะแนน หมายถึง เจตคติทางบวก

4. สร้างแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพลิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยการสร้างสถานการณ์และสร้างข้อความโดยใช้สถานการณ์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวนข้อ 44 ข้อ (จำนวนข้อที่คิดคะแนน 49 ข้อ) โดยมีเนื้อหาของข้อสอบถามแต่ละข้อที่ผู้วิจัยศึกษามาจากข้อมูลรวมทั้งข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 คำประกาศเรื่องสิทธิของผู้ป่วยและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทย ได้แก่ จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาลแห่งประเทศไทยซึ่งมีข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพและการผดุงครรภ์ และการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2530 ที่สภาการพยาบาลแห่งประเทศไทย ได้กำหนดในหมวดที่ 2 ส่วนที่ 1 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยและผู้รับบริการ และ ร่าง คำประกาศสิทธิของผู้ป่วย (ในประเทศไทย) พ.ศ. 2540

4.2 คำประกาศเรื่องสิทธิของผู้ป่วยและจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลในต่างประเทศ ได้แก่ จรรยาสำหรับพยาบาลของสภาพยาบาลนานาชาติ (The International Council of Nurses, I.C.N.) จรรยาบรรณสำหรับพยาบาลของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สหรัฐอเมริกา (The American Nurses Association's, A.N.A.) คำประกาศเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยของสันนิบาตการพยาบาลแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National league of Nursing, N.L.N.) คำประกาศเรื่องสิทธิของผู้ป่วย (Patients' Bill of Rights) ของสมาคมโรงพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Hospital Association, A.H.A.) คู่มือมาตรฐานเรื่อง สิทธิและความรับผิดชอบของผู้ป่วย (Rights and Responsibilities of Patients) ขององค์การควบคุมมาตรฐานการให้บริการทางการแพทย์ (The Joint Commission of Accreditation of Health Care Organization, J.C.A.H.)

4.3 จากการศึกษางานวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิของผู้รับบริการ ด้านสุขภาพอนามัยในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ของบัญญัติ สุขเจริญ (2524) เกี่ยวกับสิทธิของผู้รับบริการ 8 ด้าน

4.4 จากการศึกษางานวิจัยเรื่องความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยและการรับรู้ของผู้ป่วยต่อการปฏิบัติการพยาบาล ของ ศรีวรรณ มีบุญ (2539)

4.5 จากการศึกษากรณีศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจรรยาแห่งวิชาชีพ การพยาบาลของ จินตนา ยูนิพันธุ์ และ อรพรรณ บุญลือธวัชชัย (2540)

ผู้วิจัยได้เลือกคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยมาทั้ง 9 แบบ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย โดยเลือกใช้ คำประกาศเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยของสันนิบาตการพยาบาลแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National league of Nursing, N.L.N.) เป็นหลักการพื้นฐาน แล้วพิจารณาหลักการในคำประกาศสิทธิของผู้ป่วยอีก 8 แบบที่มีหลักการที่ตรงกัน และมีความสำคัญเข้าประเด็นหลักของหลักการพื้นฐานซึ่งอาจไม่ได้ระบุไว้ในคำประกาศเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยของสันนิบาตการพยาบาลแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National league of Nursing, N.L.N.) ผู้วิจัย ได้แนวทางการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย รวม 15 ข้อ และได้นำมาจัดหมวดหมู่ใหม่ในหัวข้อที่มีความสอดคล้องกันโดยใช้เกณฑ์สิทธิของผู้ป่วย 4 ด้าน เป็นหลักในการพิจารณาได้การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ประกอบด้วย

1. การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน

1.1 การดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างเหมาะสมตามมาตรฐานทางวิชาชีพ

1.2 การดูแลผู้ป่วยเฉพาะรายด้วยเมตตาธรรมโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ

1.3 การติดต่อประสานงานด้านการส่งต่อผู้ป่วย

1.4 การรักษาความลับของผู้ป่วย

1.5 การให้การพยาบาลต่อผู้ป่วยเป็นการส่วนตัว

1.6 การให้ผู้ป่วยมีการติดต่อสื่อสารเป็นการส่วนตัว

2. การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะเลือกรับ

บริการ

- 2.1 การให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกรับบริการ
- 2.2 การให้การยอมรับสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วย
- 2.3 การให้การยอมรับผู้ป่วยที่ปฏิเสธการรักษา

3. การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะรู้

- 3.1 การให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล
- 3.2 การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยด้านการดูแลสุขภาพ

4. การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะได้รับข้อมูล

จากโรงพยาบาล

- 4.1 การให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับชื่อ คุณวุฒิของผู้ให้บริการ
- 4.2 การให้ผู้ป่วยตรวจสอบบันทึกทางการแพทย์
- 4.3 การให้ผู้ป่วยตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล
- 4.4 การให้คำชี้แจงกฎหรือระเบียบของโรงพยาบาล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ

การปฏิบัติ ทางบวก

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	5
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4
ปฏิบัติบางครั้ง	3
ปฏิบัติน้อยมาก	2
ไม่ปฏิบัติ	1

การปฏิบัติ ทางลบ

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	1
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2
ปฏิบัติบางครั้ง	3
ปฏิบัติน้อยมาก	4
ไม่ปฏิบัติ	5

เกณฑ์ในการให้คะแนนและความหมายของคะแนน

คะแนน 1.00-1.49	คะแนน	หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด
คะแนน 1.50-2.49	คะแนน	หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อย
คะแนน 2.50-3.49	คะแนน	หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
คะแนน 3.50-4.49	คะแนน	หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
คะแนน 4.50-5.00	คะแนน	หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ กรอบแนวคิดการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม, สิทธิของผู้ป่วย และด้านกฎหมาย จำนวน 8 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (wording) โดยถือเกณฑ์ 6 ใน 8 ท่านของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับ แล้วนำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ข้อคำถามของแบบสอบถามทุกชุดแสดงถึงบทบาทของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิของผู้ป่วยอย่างชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย โดยเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายได้นำกลับไปให้ตรวจสอบอีก 2 ครั้ง เนื่องจากประเด็นปัญหาทางกฎหมายต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนครบองค์ประกอบเกี่ยวกับการกระทำความผิดของพยาบาลในกรณีศึกษาของ

แบบทดสอบความรู้ ทำให้กรณีศึกษามีความยาวมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถตัดความยาวของกรณีศึกษาออกได้ เมื่อปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วลองใช้ เพื่อหาความเที่ยงจากพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 50 ราย แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ด้วยวิธีคำนวณหาค่าความยากและการทดสอบอำนาจจำแนกของข้อทดสอบเป็นรายข้อด้วยการทดสอบที (Independent - Samples T test) และเลือกข้อทดสอบที่มีอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จากจำนวน 34 ข้อ เหลือใช้ได้จำนวน 24 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยครบถ้วน ส่วนแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยและแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ด้วยวิธีคำนวณค่าความเที่ยงสูตรแอลฟาของครอนบาค (Cron bach's Aalpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.80 และ 0.86 ตามลำดับ (ได้แสดงการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ในภาคผนวก ข. หน้า 175)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเรียนผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 4 แห่ง ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยและขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 4 แห่ง พร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย จำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยพร้อมแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย และแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย แบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย อย่างละ 1 ชุด และที่อยู่ของนิสิตที่สามารถติดต่อได้

3. ติดต่อกับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโดยตรง พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียด วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน และคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการ และนัดหมายกำหนดการวันที่ทำการเก็บข้อมูล ขออนุญาตจัดเตรียมสถานที่และขอเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหอผู้ป่วยที่ต้องการ และขอผู้ช่วยวิจัย ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 5 ท่าน ในแต่ละโรงพยาบาล

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยโดยใช้เวลาตอบ 30 นาที ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งต้องเก็บข้อมูลแบบทดสอบความรู้ โดยทำให้เสร็จสิ้นภายในวันเดียวกัน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายข่าวเกี่ยวกับข้อมูลในแบบทดสอบซึ่งอาจมีผลให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ส่วนแบบสอบถามการปฏิบัติการของพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย และแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยนั้น ให้กลุ่มตัวอย่างตอบได้เอง แล้วผู้วิจัยจึงไปเก็บรวบรวมภายหลัง

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม - 23 มีนาคม 2541 ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือในการเก็บข้อมูลแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เสร็จสิ้นภายในวันเดียว 2 แห่ง อีก 2 แห่ง พยาบาลมีภาระงานมาก กลุ่มงานการพยาบาลอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ แต่ไม่สามารถทำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยให้เสร็จสิ้นภายในวันเดียวได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดเงื่อนไขในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 แห่งนี้ โดยจัดแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย แบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ใส่ซองแยกไว้ในแต่ละคน และระบุว่า ให้ทำแบบทดสอบความรู้ให้เสร็จสิ้นภายใน 30 นาที โดยไม่เปิดหนังสือหรือถามผู้อื่น ทำเสร็จแล้วให้ใส่ซองปิดผนึกแล้วส่งคืนให้หัวหน้าหอผู้ป่วย โดยผู้วิจัยประสานงานกับรองหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลที่รับผิดชอบดำเนินงานวิจัย และหัวหน้าหอผู้ป่วยช่วยรวบรวมข้อมูลให้ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 300 ฉบับ และได้แบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 4 ชุด จำนวน 293 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.67

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. คำนวณอัตราร้อยละของข้อมูล
2. คำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล กับ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล โดยใช้วิธีของคราเมอร์ (Cramer's V)

4. คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5. คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

6. คำนวณค่าความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

7. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient) ระหว่างตัวทำนายทั้งหมดและตัวเกณฑ์ และทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ โดยการทดสอบค่าเอฟรวม (Over-all F test) ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยแบบขั้นตอนพหุคูณของตัวแปรแต่ละตัว (Stepwise Multiple Regression Analysis) และเสนอสมการพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ